

MAKRO İKTİSAT

EKONOMİNİN ÖLÇÜLMESİ 1: HASILANIN ÖLÇÜLMESİ

Doç.Dr.Gülbiye Y. YAŞAR

Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın Ölçülmesi

● Dolaysız ölçme

- > Toplam üretim yaklaşımı

● Dolaylı ölçme

- > Toplam harcama yaklaşımı
- > Toplam gelir yaklaşımı

Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın Ölçülmesi

DOLAYSIZ ÖLÇME:

Toplam Üretim Yaklaşımı

- Bir ülkenin sınırları içinde belirli bir yılda üretilen nihai malların ve hizmetlerin piyasa değerini temsil eden **GSYH**, üretilen malların piyasa değeri hesaplanmak suretiyle **dolaysız** biçimde ölçülebilir.

Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın Ölçülmesi

DOLAYLI ÖLÇME:

Toplam Harcama Yaklaşımı

- Bir ülkede bir yılda üretilen nihai malların piyasa değeri, alıcıların bu malları satın almak için ödedikleri para miktarına eşittir. Dolayısıyla toplam harcamayı hesaplayarak GSYH dolaylı olarak ölçülebilir.

Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın Ölçülmesi

DOLAYLI ÖLÇME:

Toplam Gelir Yaklaşımı

- Bir ülkede bir yılda üretilen nihai malların piyasa değeri, üretim faktörlerinin elde ettikleri gelir toplamına eşittir. Dolayısıyla toplam geliri hesaplayarak GSYH dolaylı olarak ölçülebilir.

Toplam Üretim Yaklaşımı

- GSYH'nin katma değerler toplamına eşit olduğu noktasından hareket edilir ve GSYH, ekonomiyi oluşturan çeşitli faaliyet alanlarındaki (tüm) firmaların katma değerleri hesaplanarak ölçülür.

GSYH = (Tüm) Firmaların Katma Değerlerinin Toplamı

- Firmaların ürettikleri tüm mal ve hizmetleri miktarları ile bunların fiyatlarını çarparak, dönem üretiminin değerini hesaplayabiliriz.

Toplam Üretim Yaklaşımı

- Türkiye'de 2012 yılında GSYH'ya katkısı olan faaliyet alanları sırasıyla:
 - > Hizmetler (% 57,6)
 - > Sanayi (% 32,9)
 - > Tarım (% 9,3)

Toplam Harcama Yaklaşımı

- Bir ülkede belirli bir yılda üretilen nihai mallar tüketiciler, firmalar, hükümet ve yabancı ülkeler tarafından satın alınır.
- Bir ülkede belirli bir yılda üretilen nihai malları satın almak için o yıl yapılan harcamalar:
 - > Tüketim
 - > Brüt yatırım
 - > Hükümet alımları
 - > Net ihracat toplamı ile ölçülür.

Toplam Harcama Yaklaşımı

Tüketim

- Nihai malları satın almak için hanehalkı sektörü/aileler tarafından yapılan harcamaları ifade eder.
- Bu harcamalar dayanıklı mallar, dayanıksız mallar ve hizmetler için yapılır.
- **Hanehalklarının yeni konut satın almak için yaptıkları harcamalar dahil değildir. Çünkü konut harcamaları yatırım harcamasıdır.**

Toplam Harcama Yaklaşımı

Brüt Yatırım

- İş aleml sektörlü tarafından bina, makine-teçhizat ve stoklar için yapılan harcamalar ile hanehalkı sektörlü tarafından konut için yapılan harcamalar toplamıdır.

- **Brüt Yatırım = Sabit Yatırım + Stok Yatırımı**

Toplam Harcama Yaklaşımı

Stok Yatırımı:

Firmaların stoklarında bir yılda meydana gelen değişmeyi ifade eder.

GSYH = Nihai Satışlar Stok Yatırımı: « 0 »

GSYH > Nihai Satışlar Stok Yatırımı: « + »

GSYH < Nihai Satışlar Stok Yatırımı: « - »

Sabit Yatırım:

İş alemi sektörünün bina-makine ve teçhizat gibi uzun süre kullanılan araçları satın almak için yaptığı harcamalar ile hanehalklarının konut satın almak için yaptığı harcamaların toplamıdır.

Toplam Harcama Yaklaşımı

Hükümet Alımları

Tüm kamu kurumlarının kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için yaptıkları harcamalar toplamını ifade eder.

- > Kamu personelinin maaşları
- > Kamu tarafından satın alınan mal ve hizmetler

Toplam Harcama Yaklaşımı

Net İhracat

Bir ülkede üretilen mallar ve hizmetler sadece o ülke tarafından değil, diğer ülkeler tarafından da satın alınır ve buna **ihracat** denir.

Diğer ülkelerde üretilmiş olan mallara yapılan harcamalara **ithalat** denir.

Net ihracat: İhracat ile ithalat arasındaki fark.

Toplam Harcama Yaklaşımı

Türkiye'de 2012 yılında,

- Tüketim (% 70,3)
- Brüt yatırım (Sabit % 24,7 + Stok - %1,4)
- Hükümet alımları (% 10,7)
- Net ihracat (- % 0,5)

Toplam Gelir Yaklaşımı

- GSYH kişilerin üretim sürecinde elde ettikleri gelirin hesaplanması yoluyla bulunur.
- Bir firmanın bir yılda ürettiği malların piyasa değeri ile firmanın o malları üretmek için yaptığı ödemeler arasındaki fark, firmanın muhasebe kayıtlarındaki brüt karına eşittir.
- **Firmanın Brüt Muhasebe Karı = Üretimin Piyasa Değeri - Ödemeler**

Toplam Gelir Yaklaşımı

- **Firmanın Brüt Muhasebe Karı = Üretimin Piyasa Değeri - Ödemeler**
- **Ödemeler**
 - > Diğer firmalara ödemeler
 - > Ücret + Rant + Faiz
 - > Dolaylı vergiler
- **Net Kar = Brüt Kar – Yıpranma (Amortisman)**
- **GSYH = Emek Gelirleri (Ücret/Maaş) + Sermaye Gelirleri (Rant, Faiz, Net Kar) + Dolaylı Vergiler + Yıpranma**

Toplam Gelir Yaklaşımı

- Türkiye'de 2006 yılında, (daha güncel veri yok)
 - > Emek gelirleri
(Ücretler ve maaşlar % 26,2)
 - > Sermaye gelirleri
(Rant, faiz, kar %50,1)
 - > Yıpranma (% 6,2)
 - > Dolaylı vergiler(net) (% 17,5)

GSYH ile İlgili Büyüklükler

Gayri Safi Milli Hasıla

- Bir ülke vatandaşları tarafından bir yılda gerek o ülkede gerekse diğer ülkelerde üretilen nihai malların piyasa değerine **Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)** denir.
- **GSMH** = GSYH + Ülke Vatandaşlarının Yabancı Ülkelerdeki Üretime Katkıları – Yabancı Ülke Vatandaşlarının Ülkedeki Üretime Katkıları

Net Yurtiçi Hasıla

- Bir ülkenin sınırları içinde belirli bir yılda üretilen nihai malların üretildikleri yılın piyasa fiyatları üzerinden net değerine denir.
- **Net Yurtiçi Hasıla** = GSYH - Yıpranma

Yurtiçi Gelir

- Bir ülkenin sınırları içinde bir yılda gerçekleştirilen nihai malların üretimi karşılığında üretim faktörlerine yapılan ödemeler toplamına denir.
- $GSYH = \text{Emek Gelirleri (Ücret/Maaş)} + \text{Sermaye Gelirleri (Rant, Faiz, Net Kar)} + \text{Dolaylı Vergiler} + \text{Yıpranma}$
- **Yurtiçi Gelir = Net Yurtiçi Hasıla – Dolaylı Vergiler**

Milli Gelir

- Bir ülke vatandaşlarının sahip oldukları üretim faktörlerine gerek o ülkedeki gerek diğer ülkelerdeki üretime katkıları karşılığında yapılan ödemeler toplamıdır.
- **Milli Gelir** = Yurtiçi Gelir + yerli üretim faktörlerinin yabancı ülkelerde elde ettikleri faktör gelirleri - yabancı üretim faktörlerinin yabancı ülkede elde ettikleri faktör gelirleri

Kişisel Gelir

- Bir ülkede o ülke vatandaşlarının bir yılda gelir vergisi öncesi eline geçen toplam gelire denir.
- **Kişisel Gelir** = Milli Gelir – (Sosyal güvenlik katkıları + Kurumlar vergisi + Dağıtılmayan kurum karları + Transfer ödemeleri + Kamu borçlanma faizleri)

Harcanabilir Kişisel Gelir

- Bir ülkede o ülke vatandaşlarının bir yılda gelir vergisi sonrası eline geçen gelire denir.
- **Harcanabilir Kişisel Gelir** = Kişisel Gelir – Gelir Vergisi
- **Harcanabilir Kişisel Gelir** = Tüketim + Kişisel Tasarruf

Teşekkürler..